

Virágvasárnap

Fil 2,6-11

„Kiüresítette önmagát”

⁶Ő Isten formájában volt, és az Istennel való egyenlőséget nem tartotta olyan dolognak, amelyhez föltétlenül ragaszkodnia kell, ⁷hanem kiüresítette magát, szolgai alakot öltött, és hasonló lett az emberekhez. Külsejét tekintve olyan lett, mint egy ember. ⁸Megalázta magát és engedelmeskedett mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig. ⁹Ezért Isten felmagasztalta, és olyan nevet adott neki, amely fölülte van minden névnek, ¹⁰hogy Jézus nevére hajoljon meg minden térd a mennyben, a földön és az alvilágban, ¹¹és minden nyelv hirdesse az Atyaisten dicsőségére, hogy Jézus Krisztus az Úr.

Az ókeresztény teológia legfontosabb megnyilvánulásait nem teológiai kézikönyvekben tette közzé, hanem himnuszokban. Már a hellenista zsinagógákban is divat volt egy-egy fontosabb meglátást az Istenről himnikus formában megfogalmazni, hogy a gondolati újdonság esztétikai szépséggel párosulva, könnyen megragadhatóvá tegye a teológiai igazságot. Ezeket a himnusokat beiktatták a zsinagógai liturgiába, és imádkozták, esetenként énekelték is. A zsinagógától eltávolodott keresztény házakban azonban átvették ezt a szokást. A legszebb himnuszok Jézus Krisztus alakjának és jelentőségének teológiai megfogalmazásai lesznek, amely minden valószínűség szerint beépül a keresztény közösség liturgiájába is.

Jézusra igen korán az Izajás próféta könyvében olvasható szenvedő szolga himnuszát alkalmazták. Az Apostolok Cselekedeteiben (8,26-32) olvashatjuk, hogy Fülöp az Izajás tekercsét olvasó etióp tisztviselőnek a szenvedő szolga énekéből kiindulva hirdeti Krisztus helyettesítő szenvedését és megváltását. Ez azt jelenti, hogy az őskeresztény igehirdetés igen korán összekapcsolta a szenvedő szolga izajási képét a szenvedő Krisztus alakjával. A szenvedéstörténet jeleneteit is Izajásból vett idézetekkel teologizálják. Az őskeresztény igehirdetésben Jézus Istenember mivolta a közvetítő Isten mindenhatósága és az ember elesettsége között. Jézus Krisztusban az az újdonság, hogy bár semmilyen bűnt nem követett el, mégis közösséget vállalt a bűnösökkel, nemcsak külsejét tekintve, hanem a szenvedéssel és a bűnösök sorsának vállalásával is. Jézusnak ezt a képességét magasztalja a himnusz. Ez az önküresítés, amely a bűnös állapotban lévő ember számára a legnagyobb segítséget. Isten sorsközösséget vállal a bűnösökkel.

A lelki életre törekvők gyakorta esnek abba a hibába, hogy fizikailag is elkülönülnek a bűnösöktől, és saját büntelenségük mítoszának fenn tartása végett óvakodnak olyan szituációktól, amelyben összekevernék őket a bűnösökkel. Az egyházi vezetők jól felfogott közösségi érdekből is óvakodnak a kétes helyzetekről, nehogy „rossz példa” látszatát keltve elveszítsék jó hírnevüket. Jézus elveszítette a jó hírnevét, viszont számos bűnös embernek adott erőt. Vállalta, hogy megkülönböztetés nélkül együtt feszítsék keresztre a köztörvényes bűnözőkkel. Hiszen nem azért jött, hogy a jó híret megóvja, hanem hogy a bűnösök között hirdesse Isten bűnösök iránti könyörületét. A bűnösök érzik úgy, hogy velük az Isten. Az önmagukat igaznak érzők privatizálják maguknak az Istent, sőt a jóhírük érdekében kimondatlanul azt gondolják, az Isten olyan fennkölt, mint ők maguk, úgy elkülönült a bűnösöktől, mint az igazak.

Amit a passiótörténetben elbeszélve, jelenetről jelenetre olvashatunk, azt sűríti bele a szerző egy jól szerkesztett himnuszba. Az evangéliumokban, a szenvedéstörténetben ugyanezt olvashatjuk, csak más megközelítésből, a szemtanúk döbbenetes elbeszélésében. Lépésről lépésre mutatja be a szenvedéstörténet, hogyan különül el Jézus a vallásos zsidóktól, a politikusoktól, hogyan marad egyedül a választott tizenkét apostol körében. A getszemáni-kerti jelenettől kezdve Jézus legjobb barátai értetlensége ellenére megy előre a szenvedés útján a bűnösök között. A hatalom és a rendfenntartó apparátus brutalitása teljessé teszi Jézus önküresítését testének megtörése és meggyalázása által. De éppen a megtörtetett testben lesz nyilvánvaló a töretlen lélek. A haláltusa közelképében mutatkozik meg Jézus mélységes kapcsolata Istennel. Ezt a történetet himnuszba fogalmazta az a hívő közösség, amely saját bőrén érezte, Jézus szenvedéstörténete nem krimi és horror, hanem vigasztaló örömhír minden bűnös számára. Jézus föltámadása a bűnösök feltámadása is egyben.